

v 1908 - 13

اقل کتابی

(فراق بالالبری (دہون)

- اثر -

مسلمین ابن الحاج عبدالرحمن کشمیری
کوچہ طاری

برادران سرینگرہ معارف لکھنؤ

قوان
مطبعہ کرمیہ

۱۹۰۸ء

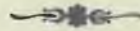
Казань.
Типография „Вратя Каримовы“
1908 г.

Казань

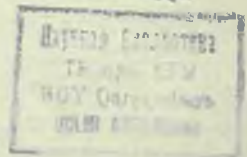
КАЗАНЬ

Год издания
1949 г.

محمد سليم ابن الحاج عبد الرحمن كشيوف كوچه طوى .

46099.

برادران كرىيل مصارفي ايله

مطبعة كرىيه خزانه

۱۹۰۸

КАЗАНЬ.
Типография. Т-го Д-ма „Братья Каримовы“.
1908.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

دنیاده علم و معرفت سیاقنی جاقسی اوڭدی نرسه جوق هیچ بروقتنه بولماس، چونکه علم و معرفت آدمڭ آقلىنى و فكرنى زیاده قیلار: یعنی اوبى آقلى آرطدر . علم ایاسی هر جیره قدرلی و حرمتدی بولور . قایدہ بار سادہ قدری قولدن قولغه آرتار هر کم جاقسی کوریر . چونکه بول علم بر جوهر در قیمتینه دنیا مالی جیتبیس، بوندا ای قمتدی نرسه دنیاده بولماس . علم بر بنیى توگوسلمیى طورغان غزینه در . بزڭ بوکونگی مالدارمز . آلتون، کمس، و جوهر، طاسدارى و نیچه تورلی قمتدی انچومر جان، ودخی پاسقه دنیا مالدارى، بولسون، تیدی یا جوغالادی یا که بر بر قضاغه جولغادی . علم بولسه قانچه جو مصاصاڭڭ آرطابیریدی هیچ بر کمى میدی کیمو بیلاى طورسون هر وقت جو مصاب او قوتقان صابن آرتادر . ایاسی اجتهاد قیلوب او قرتسا ضور عالم بولار . علم او قوتومن توگوسلمس مثلا برکسی نیچه جوزجل نیچه جوز کیلیردی او قندره او قندره بارده عالم بولور . خواجهلاری استاذ دارى هم عالم بولار . بول علم هیچ بروقت بتبییدى هم اوطقه کویمیدى؛ ایاسی جاقسی صاقناسه جوغالمایدی ایاسین بول علم جوغالتبایدی هیچ که چلیک خور چیلغنه توسرمیدى . ایندی دنیا مالی اجتهاد قیلوب از دیومین بولمایدی . چونکه حق تعالی بایلقنى تلگین کسیمه بیریرمن دیگین در . آدمڭ اړڭ اړڭ و ناه و ناه جوروب

كسب قىلوب مال از دىمىگى الله تعالى حضرتلورنىڭ مال بىر رووينە برسبب در .
 واما علم بولسە بىنيت مشقت دانوب اجتہاد قىلوب طرسوب از دىومن
 بولادر . چونکہ الله تعالى علمدى از دىگىن، مشقت بىن او قوغان، اجتہاد
 قىلوب از دىگىن، كسىگە علم جولسە تسوب مشقتنە چوداب صوغنە
 طوئوب، استىغىہ كىوبوب، بارىنىدە رضا بولوب از دىگىن كسىگە بىر برىمن
 دىگىن در .

سونىڭ اوچون علم بىك قدرلى نرسە در ، اياسىدە عزىزدەر ، علم ھەر
 نرسەدن افضلدر يعنى آرتقندر (چونکہ) علم مېن دنىيانىدە طاوب بولادى ھم
آخىرتىدە طاوب بولادر . حضرت پىغمبىر (محمد) مصطفى صلى الله عليه
 وسلم بىورمشدر كە آدمىڭ دوستى اوچ نرسە در ، اوى اېچىدە بولغان
 اوزنىڭ خاتون و بالالارى . اوزونىڭ مالدارى . سوندە بولار قاچە
 دوست بولساده مالى جاني چىغانچە چىن در . اما اوى اېچىبىرى بولسە بىرگە
 قىرگە قويغانچە قىرگە بارغانسوىڭ اېچىنە سالادى دە ابكى كوز دىرنە آلدىبىرى
 كىلوب جىلاى جىلاى آبرلوب قاينادى . ايندى علمى بولسە اوچ دوست
 برى : علمى مېن عمل قىلغان بولسە صول علمى قىيامنكە قدر جولداس
 بولوب جانندان كىتېبىدى بىك تماچە قىزغە باطادى ، تېنى جالغىز صراتبايدى
 كسى اوتى اوتى عالم بولور ، اگر علمى مېن عمل قىلسە آنەن الله تعالى
 راضى بولور ، اما علمسىز عمل بوماس چونكە ھەر علمىڭ وعبادتىڭ
 شرطى باردر . جاھل و نادان بولغان كسى شرطدارن بلمىس ، مثلا نماز
 او قوغاندە نمازنىڭ فرض واجىبلرنى و سننلرنى بلمىس صولاي ركوع
 سچىدەگە چا طوب طورار ، كىلك قىلادى دانىمە بلمىيدى ، نمازى توزسىز
 پىرگىن آص سىياقتى بولور جاھل نادان كسى عمل قىلام دىب كىوب وقتنىڭ
 گناھ قىلار ، مثلا بلمىگىن سوك كىون چىغوب كىيلە جاتقانده نماز او قور ،
 رمضان بايرام كىونى ياكە قىربان بايرامى كىونى صوفىلانوب ادرازا اوصطار .
 اما عالم كسى بونداى استىردى استى مېس . چونكە كىون چىغوب كىيلە

جانقاتقانده دخى ناغز توس وقتنده وكوننڭ كوزى باطقانده هرامدى؛
بولاردى بىلىدى ، وعبد كوندىرنده اورازا اوصطامابدى، آنكچون اونڭده
حرام ايكي نون بىلىدى حرام اسدى استىگىن گناھلى ايكىنون بىلىدى .
ايمىدى بالالر اوقوغان وتربيهلى بولاسه اونى هر كم جاقسى كورير . آنا
آناسى وخلفهسى هم جاقسى كورير ، اوقوغان بالا آنا آناسنڭ سوزديرن
تكدار وقتى مېن مكنبكه بارير ، آنا آناسينه بويون صونار . ھېچ بر
وقتده قارسى كيلميس ھېچ بر وقت رنجتبيس بالالر بلكدیر آنا آنا
وخلفه حقارى بيك ضرر اولكیندر . اونى بيك جاقسى بلكدیر . اولرغه
قارسى بونرسه ده ديمكز ، چونكه اولر سرڭ دنياغه كيلوئزگه سببدر ،
هم جاقسلىق بين تربيه قىلادر .

(اوقو)

الله تعالى حضرتلى آدم بالالرن وبنون مخلوقلرنى جوقدن بار قىلوچى
در ، بول دنياده بزدىردى جوقدن بار قىلدى ، ايچوگه جيوگه بىردى . بزدىردى
اسلام ديننده قىلدى . اسلام ديننده گى كسىگه مسلمان دىدى . سونڭ اوچون
مسلمان ديننده بولغان كسىگه اسلامنڭ حكم دىرن بلميك ، وعه للرن بلوب
الله تعالى قوسقان استردى قىلوب طيغان استير ندىن طيىلماق كىرىكدر .
اسلام ديننده بلوگه كىرىكتى بولغان نرسه لردى بلدره تورغان جىردى
مكتب دىدى . مكنبده سبق اوقورغه جازو جازارغه ئويريتىدى . اسلام
دينينڭ حكم دىرن بلدرىدى هر مسلمانغه اسلام دينينڭ علم دىرن
اويرينو فرضدر . تاغده فايلى ھنر لىردى اويرينو بيك كىرىكدر .
پدغمبر عليه السلام ايتدى (علم) اوقواويرينكز بول اوقو علم اويرينو
الله تعالى قاسنده ايزگو وسپوكدى اس در (علم كل شى افضل من جهله)
دىدى . كىرىك دنيا عملى كىرىك آخرت عملى اوچون بولسون بارده
علمدر ، منى ايڭ تومېن درجهسى اوچاوا جابوب ياكه اربا استىبو بوده علمدر
سناذ حضرتلرمز بولاچھه آيتوچىدى علم يعنى بلىگىن اوقوبوينچھه اس قىلمف

دین جولنده صوغص قیلیمق سییافتنی در باسقهغه بلدیرو صدقه در علم سوبیلی
 (حلالنی) یعنی آدالنی آدامن آیراسن . علم جماخ جولن کور سینیدی
 جمان فایداسز جولدن طیادی جماندیغن بلدیریدی . جالغز وقتئگه جولنداص
 بولادی . جودوب رنجیگین وقتئده کوئلنی آچوب جوانچ بولادی . ایرمیگسز
 وقتئگه ایرمیک بولادی . علم سغان شادلق جولدی آچادی محنت وقایغز
 جولن جابادی . دوست لارک جاننده علم لك سبیلی حرمت کور یسلی
 دشماندارک جاننده علمك بر قارو سییافتنی در . علم لك سبیلی ایزگو
 جاقسلردک درجه سنه جیتی ساک اولسکین جاقسی لارغه طانص بولاسک . الله
 تعالی نی تانیسن شریعت دی بلیسک جاقسی آشوب جیسنگ اوصونک باراده اوقو
 علم آرقاسنگ بولادی « جاقسغه ایرسیک جیندیسیک مراطفه ، جمانغه ایرسیک قالارسک
 اوباطفه » تاغ « عالمدیرگه ایرسیک جیبیک طون کیدرسیک ناداندارغه ایرسیک
 قاره چیکبین کیدرسیک » دیبده آیتقاندار . علم اییاسنگ (قاراسی) صییاسی
 شپید دیردک قانی مین بر دییدر . بر کسی علم ایزدیب اویوندین چقسه
 اوغان بر فرشته (هر زمان جاردچی بولار دیکین .) جانه اگرده مولا بوربو
 اولسه اوزنین صوگ جازغان کتابتاری قلمی قاره صاوتی ایکنچی بر علم
 اییاسنه میراث بولوب قالسه اول کسیگه اوجماخبین سوبینچ بیریدی .

علم لك بردریادر . حکمت بر عالمدار دیکز آیلاناسنده جوریدی وهکملر
 دیکز اور تاسنده جوزیدی . و آل بار بوگه علم اویریتودی تلیسیک اؤل
 بورون اوزنگدی اوزک اویریت علم سبیلی بولغان اسنیرک کوروب باسقه
 دار عبرت آلسون . کسی علم سبیلی نیچه بلادن قوتلادی . علم صول بولور
 آنک بیین عمل قیلورسک . کیریک اونیر بولسون کیریک شریعت بولسون
 اورنونه جینکیزیب اسنیمیک کیریک ، (هر فلرن) ابدن جینکیزب عمل قیلیمق
 کیریک . نی عمل قیلسا ئک جینکیزوب قیلیمق کیریک در . کیریک آریا جاساو
 باسقه نرسه قیل کامل اسنیمیک اسک تمام بولا . تاغید نماز اوقوسا ئک اوصو
 سییافتنی قرأتنی رکوعنی سجودنی وهم رکوع وسجه تهسبیفلرن شروط
 الصلاة لارده ایبتکان عمل فورمنچه شرطلرن و هر فلرن ابدن جینکیزوب

اوقومق كيريك، علم مین قیلو دیب اوصونی اینادی. کی بریودیر بولادی بریو ایکی رکعت نماز اوقغانچه دورت رکعت نی بتروب قویادی اگرده قرأتنی رکوع وسجود نسبیعلرینی ابدن دقت بین اوقساڭ کسی بررکعت اوقغانه سن ایکی رکعت نی بتوره آلماس ایدڭ .

(مکتب)

مکتب دیب آینادی اونده علم اویرینییدی. علم اویرنمک بیک جاقسی اسدر علم سیاقنی قدرلی دنیاده هیچ نرسه جوقدر، سونڭ اوچون ملبولغان کسلییر هیچ بروقت خور بولماس . اوزنڭ أسن هر تورلی جمان استیردن وهر جاوز منیزدیردن صاقنایدی علم. بای بولوغه و فقیرلکدن قوتولوغه سبیدر. علم ایاسی دنیاده هرکم قاسنڭ قدرلی وهر منلی بولوب اوجماخلی بولادر. بزرڭ دینمزده ایرگه و خاتون قزغه علم اویرنمک فرضدر . سونڭ اوچون پیغمبرمز محمد علیه السلام ، دنیا و آخرت اوچون فایده لی علملردی بیسکتین قهرکه چین هرکمگه اویرنمک فرض در دیمشدر. لکن مسلمان بولغان کسیگه اڭ بورون دین علمن ایمانن بلمیک جانه اوزنه کیریکنی فرض و واجبلردی بامک موندن صوڭ باسقه علمگه طرسباق کیرکدر.

(نمازغه جالقاو لوق)

هر بر مسلمان آدمنڭ موینونه نماز فرض موتی هر کم بلیدی براق کسی نمازغه اوز اوزندن جالقاو بولوب کیتییدی. براوقومایدی ایکی اوقومایدی سویتوب چوروب نمازدن مولده بیزییدی. نمازدی ایڭ بورون کیریکنی استب بلمیک کیریکدر. بارلق استیودن بورون کوڭلکڭه نماز بولسه هیچ بر وقت قالدرماس سڭ نمازدی چیکل حسابدا وغه جارامایدی پیغمبرمز علیه السلام آوزندن جانی چیقغان وقتده نماز دیب جاطدی . نماز اوقومین هیچ براس قالمایدی ، دنیا اوچون نماز قالدرماق بیک جمان اسدر. کی برکسی نماز اوقوب باسقه فایده دن قالام دیدی . اول بلمییدی نماز سبیلی اوز جاننڭ بر فایده دن قالساده الله تعالی اون فایده مین قایتارار

من جاء بالحسنة فله عشر امثالها، صوڭ دنياڭ چوغلنه بولا نمازنى برده قوبارغه جارامايدى . اسلام دىغە بولغان كسىگە ابڭ اۆل كىرىك بولغان نرسە الله تعالى گە عبادت قىلماقتىر . يودنيانى جوقدن بار قلغان وهربر جان ايپهسن تويدرغان الله تعالى حضرتلر بىر . اچكىن جيگىن نرسە لرمزدى بيروچى الله بولغانغە كورە كيچە وكوندىز الله تعالى گە عبادت قىلماق وبيرگىن نعمتلىرىنە شكر قىلماق واول الله تعالى دن قورقوب چمان جارامايتون استىردى قوبوب . هر وقتندە جاقسى استىردى استىبيك . دىنمىزچە وعقلمىزچە فرضدر . بو فرض بولغان نرسە لردىڭ اولى الله تعالى نى بردىب بىلروب وانڭ پىغمبرلرن حق دىب بىلمك در . ايكنچى هر كوننى بىس وقت نماز اوقومق در رمضان آيندە اورازە توتومق در . باى بولغان كسى زكات بيروب عمرندە بر مرتبە حج قىلماقتىر . هر كوننى جيپولوب بىس وقت نماز اوقور اوچون عبادت خانەلر سالغاندىر . هر خلقلردىڭ اوزدبىرنە خاص بىلىگلى خانە اوبلىرى بولادى . بىزڭ خلقلدىڭ جيپولوب عبادت قىلاتون جىرى مسجددر . مسجددە نماز اوقومق ، عبادت قىلماق بىك ئوابلى وجاقسى اسدر . مسجددە اويناب كىلوب ادبىسزدىڭ قىلوب اوتومق بىك زور اولكىن گناهدىر . مسجد گە بارغانصوڭ ادب وانصافى بىن اوتومق كىرىكدر . مكنب بالالىرى نە ، اولكىن كىبلىردن بورون اوتورماى آرتدەغنە اوطروب اوقومق كىرىكدر . مسجدلردى بىك تازە پاك توتارغە كىرىكدر . مسجد و مدرسە ، مكنب لردى تربىه قىلوب قراماق امام ومؤذن لرنى تربىه قىلوب ملالردىڭ حقىن بىرمىك هر مؤمن مسلماننىڭ بورچىدىر . مسجددە هر كوننى بىس وقت نماز اوقولادىر . جمعه كوندىرنندە امام خطبە اوقوب خلقغە وعظلر سويلىدىدى ايكى ركعت نماز اوقولور . شوال آيىنىڭ اۆلگى كوندە رمضان عىدى اوقىلر . رمضان آيىنىڭ هر كوننى كيچ (يستو) يعنى بىسيع نمازنى نصوڭ بىكركى ركعت تراوىع نمازى اوقىلر . تراوىع نمازندە بر مرتبە قرآن شريفنى ختم ايتىمك پىغمبر عليه السلامنىڭ سىنىدىن در .

دوالمچە آيىنىڭ اوننچى كۈنىدە قىربان عىدى اوقىلىر . قىربان عىدى
اوقۇغان دن سوڭ باى كسىلىر قىربان بوغازدايدى يعنى قىربان چالمق
واجىدىر .

مسجىد ، باسقىە اوبىلرگە قارغاندە اولكىين بولادر . هر مسجىدە بر منارە
بولادى هم بر محراب بولادى . منارە مؤذن دىگرە اذان اوقۇرغە . محراب
بىس وقت نمازدى جماعت بين اوقۇغاندە امام بولغان كسىلىر اوچون
سالنغان در . مسجىد ايچىندە بر منبر بولادر . اول منبر امام لارغە ، جمعه
وعيد نمازدارى اوقۇغاندە سول منبرگە منوب خطبە اوقۇر اوچون بولادر .
امامدار خطبە لرنندە آدم بالالرن اللہ تعالى دن قورقتوب جمان استىردن
طىنبوب يعنى استى ميسكە ، جاقسى استىردى قىلوغە بيورادر . هر مسجىدە
بر امام و بر مؤذن بولادر قايسى مسجىدە بولغان اماملردىڭ خلقغە نصيحت
وعظ سويليمىن توورلىقى كورسيتىمىن تىككە امام دق آطن كوتىرچىسىدە
بولادر ، امام لىر وعظ سويلىپ توورلىقى كورسيتىتوب تورمىقى لازم . قنارە
خلقدار ، وبالالر هر قابوڭز نمازغە جالغاولق قىلماى بىك كامل اوقۇرغە
اجتھاد ايتكۇزدير .

(ادیبى بالا)

جاقسى آقلى بالالر كسىنىڭ نرسە سن آلمای دە ، زىانن تىگىز بىيدى .
مكتىبە بولسە جانندەغى بالالردىڭ ، قلمن ، قاغىز قارلىنىداشرن ، وباسقىە
نرسە سن آلمایدى ، بولردى رخصاتسىز آلمق ادیبى بالالر اوچون بىك
ضور عىب وگناھدر . اگرده اوصو آيتلغان نرسە لردى آلسە اول بالانى
اورى دىدى . اگرده اوزى هيچ كمنىڭ نرسە سن آلمای اوزونىڭ قلم ،
كاغىز ، كتاب ، وباسقىە نرسە لرن چىوب ساقىتسە اول بالانى جىناق بالادىدى
بربالا بر كسىنىڭ نرسە سن طاوب آلسە جوغالتقان ايدىسانسە برمىن بلدرمسە
اول بالانى اورى بالادىدى .

قاراڭز بالالر سزحكيم سياقنى بولڭز بركون-باقىن قايتقان دە. برقالطا
طاوب آلئىدى اول قالطاننىڭ آوزى چىچوب قاراسا ايچندە سىز سوم
آچەسى بار ايكىن موى كوروبئىدە حكيم قايتقاننىڭ خلفە، ملاسىنە
آپاروب بروبئىدى ملا آچە جوغالتقان كىمىنى بالالاردىن آزدىتوب
طابطروب اياسنە بروبئىدى .

اول آچە جوغالتقان كسى بىك فقيرايكىن اوزى رماطان قىلغاننىڭ
جانندەغى برقالاغە باروب كورنى قرق تىن نان جومىس قىلوب آلوب
قايتقان ايكىن، اوزنىڭ اوج بالاسى بر خاتونى بار ايكىن بول بىچارەنىڭ
آچە جوغالتقانى اوچون خاتونئىدە بولوك صالوب اورصوب بالالاردە
جىلاب آچدئىقندىن هم رماط آچەسى اوچونە قىيب بىك عناب كورسىتوب
تورايكىن. منىكى اگر حكيم خىانتلى بالا بولسە ائىدى. اول فقير بىچارەنىڭ
بالالرى آچ بولوب اوزى رماط برلەغانى اوچون اورصنىڭ عدلسز دىگىن
نىك ضرر كوروتون ائىدى .

كوردڭز بالالر حكيم قانداى جاقسى بالا بولغان. ائىدى سزده صونداى
بولوغە طرسىڭز. كسى نرسەن الماڭز هر زماندە كسىگە جاقسلىق قىلوغە
طرسىڭز. جامانئىدى قىلودىن صاقتانڭز. حكيم سياقنى هر كىم جانندە قدرلى
هرمتلى بولارسز .

(سوزدى خطا ائىستوب چوايئىدى خطا بىرگىن اصغىس بالا)

بالالر برىدوڭ سوزىن ائىدىن استوب توسنوب بلىمى توروب آصغوب
جواب بىرمىڭز! منىكى قاسم بر كورنى كوب بالا مەن مەن دە سىق اوقوب
اوطرغاندە صوندا ملاصورا ئىدى قاسمىنان «الحمد لله لاشريك له» دىگىن سوز
قاي سورەدە بلىسنىكە دىئىدى. قاسم الحمد دە دىئىدى، صوندا بىنكىن بالالر
بونىڭ اوبلاماى اصغىس خطا جواب بىرگىننە چوقلداپ كولسوبئىدى . تاغى
بركونى ملا بر جىرگە باروغە آطقە منبىن دىب آط ايرتنبەسە آيلى جوق

صونکصون سبقده او طرغان قاسمده چاقروب آلوب منی! اویسین آیل
 صراب آکیله غویدیدی، قاسم جوگروب باروبملا آرا صورایدی دیب
 آرا آلوب کیلبملاسینه برویدی ملابونی دیسه ایناده دیدی. اوزگز
 آرا آکیل دیدگز غویدیب. صو سیاقنی بالار بوقاسم سیاقنی جاگفلاق
 بولماکندار. سوزدی بدن ایستوب توسنوب بلب اس قیلکندار آصغ
 چالا بولا اس قیلوچی بولماکز. آصغ توسونبئی قاسم قورا بیلیکنیب
 تورساگ هرکمه مزاق بولوب کولکی بولارکندار.

آصغص جارامیدی ای بالار * جاگلس آسگ بولسه جورط طبالر
 آنغین بابوب کرس هربر آسکه * کیریک ایرکیریک بولسون قزبالار
 جاقسی بولساگ بولساگ اوزگ جاقسی * بالار ذهن قویوب سوزمهی اوق
 اوقومای سبغکندی نادان بولساگ * بولساگ آخرنده اوزگ بوچی
 نی طابسانده طباسگ منیرکنین * نادان بولساگ خور بولساگ اوزا اوزکنین
 اکرده تل آلمبتون آحق بولساگ * جوره بیر هیچ خبرسز اوزکین
 باسغه نلنی آسی بارسنگ مینین * بولادی هر کم اوزی تنکی مینین
 نادان بولساگ ایلگیری قوسلالهای * جوربرسگ قوربیلرنلگی کیمی مینین
 بلگین قوربولگ کوییدی مزاق قیابوب * جوربرسگ هر وقتده عذاب کوروب
 آصغ هربر سوزدگ آصلین بلمی * نادانلقن سین جورمه ازاب کوروب.

سلیم

(جاقسی توسقاند ار)

آدیددی بالار بربرسی مین هیچ بروقتده داوستامیدی، اورصبایدی،
 توبولیسبیدی. بربرسن جاقسی کوروب سیودی. بربرسن ادب که
 چونکه او بریتیدی، قاراگز سلطان، کچی آنیسی صالحدی قاندای جاقسی
 کوریدی مکنبکه بارغانده هم قایتقاند قاندای قاراب جوریدی، مکنبده
 وقتک کینمدرن هر قایوسی سن قاراب اوزونه قویادی. بلمیگین سبقدارن
 او بریتیدی، اکرده جیلای باصطاسه حاضر جوواندهدی. اویگه قایتقاند

آناسى صالحى آرتق جاقسى كورسیده . هيچ كوندى ميىدى آناسنىڭ
 اوزن صالحىن جاقسى كوربوتونون بليدى ، اُنيسين اوزنىن آرتق جاقسى
 كورگينون اوزنىن كچكنه بولغانلىقىن ايكىنون بيك جاقسى آكد ايدى ،
 ايندى بالالار قاراكدار سلطاندىن غبرات آلكدار . اير تووسقاندار
 كيريك قز تووسقاندارك بولسون بربركمين اورسمارغە جارامايدى .
 كچكنه ديريككە شفقنلى بولكدار . اولكىن دبرنىڭ سوزين كچكنه ديريككە
 تكد اكدار . كچكنه ليرگە هر وقتندە اوزنىن اولكىن بىرن قدرلك
 كيريك ديكدر . اگردە سول راوشچە اولكون دبرن قدرلسەلر وجاقسى
 كورسەلر هر قابوسى راحتلى وبغنىلى بولارلر آتا آنالريده ھەمەن بردى
 كوروب جاقسى كوريرليير .

(آتا آنا وخلفه حقى)

ادبلى بالالارغە آتا آناسينە وخلفە سينە جاقسىلىق قىلىق و آلاردى اولوغ
 كورميك هر زماندە لازم در . آتا آناسين خلفە سن كيمستيبك وخورلامق
 ناچار جاوزلق مينيزديندر . اگردە بولاردى خورلاسه واورنسىز جيردە رينجىتسە
 بايسە اوزينە فايدهلى سوز دبرگە ، اوزم بيلن ديب مينستيبى كيتسە
 بولرى جاقسلىق ايمس ، بلكە بيك نچارلق گناھ اُسدر . آندى بالالار
 هيچ بر وقت خير كورميس . دنيا ددە آخرتدەدە راحتلى بولماسلر سوننىڭ
 اوچون آتا و آنالربنە وخلفە لربنە هر زماندە جاقسىلىق قىلورغە طرسولر ،
 جاقسى بالا كوكلدرن بوزا تورغان سوز دبر سويلەمسلىر . خلفە لربنىڭ
 سويليگين سوز دبرن تكداب تورلر . خلفەلر ھروقتندە مکتب شاگرد .
 لربنىڭ جاقسى و ادبىدى بولولرى اوچون سويلرلر . جمان و ادبسىز
 اُسدىن طبيوغە طرسولر . سول سببىن خلفە حقى آتا آنا حقىن آرتقراق
 الوغدر . چونكە آدم بالاسن هر تورلى جاقسىلىقغە كوندروب توغراق
 كورسە توچيدر . اگردە آتا آناسى بالالرن اوز دبرى اوقتسەلر آتا آنا

وخلفه حقيده بولادی. صونك اوچون هر قابومز آتاآنا وخلفه هقلرن بيك جاقسى رعايه قیلوب ماقنامقلى . سوزديرن تكداماولق بيك ظررعيب وگناه أسدر .

(ادب)

كسينك آقلى بولسه ادبي هم بولسون ادب عقلغه ملازم نرسه در. آقل اوستنه ادب نورعلى نوردر. اولوغلى آقل مين ادب مين امانسل مين يعنى توقوم مين ايمس . بريودن صوراديلر ديدى سيني كم ادب كا اويراتدى ديديلر. آيتدى ناداندارك ادبسزدیگی نين و نادانديغدن عبرت آلوب صاقنادوم ادب كه اوپريندم ديدى . آقل دك قدرى ادب بين بايلقدك قدرى جوماردلق بين . قوت دك قدرى باطرق بين . كسينك قدرى صقال مين ايمس . هربر أسدك هربر عمل دك ادبي بار طهارت و نماز دك ادابي بار اچيب جيودنك ادبي بار . صاتوب آلودك ادبي بار ، جاتوب تورودك ادبي بار هر نرسه . ادبسز بولمايدى صوك اي بالالر اسديرگزدى دقت بين ادب بين فهم لاپ اويلاپ . بربرگى آقلاصب استيوچى بول .

ادب دېگين بيك كيريك هربر جانغه * خصوصا بيگريك كيريك او قوغانغه اوبى قيرى بارى بر جورى بركدير * بارى بر او قوماغان نادانجانغه بالالر او قوگن دار طلب قیلوب * او قوغه مال جانكدى صرف قیلوب دنيا اخرتده فايدهسى كوب * جاطارسك او قوساكن دار غرق بولوب بالالر اوصو وقت او قور وقت * ملتكه خدمت قیلوب كوتير وقت دشمانك طهاندده كوب ارلك * ايندى بزقوزغالما ساق اوتير وقت

(تازالق)

تازالق بزك دينمزه و عقمز قاسنده بيك اسكيرمى تورغان بر أسدر . هر تورلى نچلردن تازالغى لازمدر . تازالق بيك ماقنانلمش جاقسى نرسه در . كوئلدك شادلغنه سبب بولغان اسدر .

يعنى نېنگىدى . قولدارگىدى . بېنگىدى . باسكىدى . وكييمدىرگىدى
 كرجورگزو هيچ براجاراماي تورغان اُسدر .

بوکسينگ كىيىمى ابسكى بولسه عيب ايس . اما كربولوب جورسه بېك
 ضرور عيبدر . اوستى باسى ، بيت آوزى مورنو تازا بولغان بالا هرکم
 قاسنده قدرلى وماقتاولى بولارلر ، كر بولغان بالا قدرسىز وماقتاوسىز
 بولار . اوستى باسى كر بولغان بالانى كورگين وقتدارنده ياكه جاندارينه
 كياسگين وقتدارنده چيرينيدى .

ايمدى اى بالالر ، هر قايولرگز پاك وتازه بولوغه طرسگز ، جوزگزدى
 كوزگزدى جووب طهارت آلا تورغان اورندارگزدى نچسلردن تازه قيلگز ،
 اگرده بربالانگ چاپى طرناغى اوسوب اوزون بولوب كرليب جورسه ،
 ياكه مورنوندىن بوغى آغوب تورسه ، اوستى باسى وكييمدىرى كر بولسه
 اول بالانى سز اوزگز جاقسى كوريرسىزبا ؟

ارينه جاراتباي سز ، ايمدى اى بالالر ، بربالاده صورنداي جاراماغان
 نرسه كورسيگز ، اونان عبرت آلوب سز صاقتانگز .

چونكه اول بالا سياقتى سز اوزگزده جمان بولساگز ، سزدېسه
 جاراتماسلر . ايمدى اوستگز ، باسگز وكييمدىرگز پاك وتازه بولغان
 سياقتى كوكلدېرگزدى جمان جاوزدقدن وادبىسزدككن ساقتانگز ، الله تعالى
 قاسنده و آدم بالالارى قاسنده بېك قدرلى وماقتاولى بولارسز ، هم اوزگزدك
 جانگز وتنگز طنج بولوب دنيا و آخرتده راحتلى و قدرلى بولورسىز .

(اچىق جوزدك)

بالالر بربرى مېن جاقن بولوب يعنى كوروب امانداصوب سوبليسكىن
 وقتده الغى كولر جوزده وتاتتى سوزده اولمق كيريك بولور . جمان سوز
 سوبليبودن صووق توستى بولودن ، كوكلدېرگده گنه صاقتاواچى ، الغى جماندىق
 اويلاوچى بولماوغه سعى اجتهاد قيلگز . آنكچون كولير جوزدى وتاتتى

سوزدى بولغان كىيلىر هر كم جاننده ماقتالمش بولوب جاقندق قىلارلىق
 آچق كولير جوزدى بولارلىر . هر كىمنىڭ بولار بولماس عىبنى ساناب
 جاقن بولغان كىسى سن ايكيده برده عىب داب و خورلاب جورسه دوست جاقن
 كىيلىردىڭ بارىن آيرلوب آخرنده جولداس سز جالغز قالور . ياكى كىيى بر
 كىسى بولادى قباغن تويوب رنجى گىن كىسى سياقتى توسون صووق قه صالحوب
 كىيىگه سوز آيتساده جارتوب سويليمى ، تىرس قاراب كو بوليب هىچ كم
 بايقاماسداى قىلوب سويليىدى . بونداى بىك آورلقىن سويليگىنى اوچون
 هىچ كم استىبيىدى استىبييه چالا استوب توسنوب بولمايدى موندائى بولماى
 آچق جوزدى بولكز .

(فايدەلى تورلى سوز)

بالار طرسوب حتى قلدى قرق غه جارغە لازم - علم طوز سياقتى اچقى
 جرگە دە جارار ، بال سياقتى توچقى جرگە دە جارار . - علم آدمغە جىرك ايمس ،
 صونده دە اوزى جىكل دە ايمس اول سياقتى آور بر نرسه بولماس - استلگىن
 طاص جىردە قالماس ، فايدە سىن كورگىن نرسه نى قدر سز قىلما - عمر ايتماك
 الله غه عبادت قىلماق در . كوندز تون دى برگىن خدا ، رزقنى دە بىرور
 جوقندق آقلى آرتدورور . طرسقان كىسى هر وقت طوق بولور ، جالقاو دە
 هر وقت جوق بولور ، آور اُسكە قايفرما - الله دن اميد سز بولما ، طارچىلق
 كورمىگىن اونىڭ نى ابكى نون بلمىس ، جالقاو لقىن جمان نرسه جوقدر .

آلتون جىردە جاتقان مىن جىز بولمايدى * ابكى جاقسى بر جىرگە كىز بولمايدى
 ابكى جاقسى بر جىرگە تورى كىلسه * محبت سز آرادە سوز بولمايدى
 آلتوندى نادن طوطسە طوفراق بولار * علم طوطسە طوفراق آلتون بولور
 ناداننىڭ هىچ بروقت قدرى بولماى * اوصلاى دنباو آخرتە بىك خور بولور
 نى سويلسە اوز سوزن اوزى بلمىس * قودق طورسە آلتەنك كوزى كورمىس
 نصيحت قىب قانچە آقل آيتصاداغى * آقلى آدم ناداننىڭ صوڭنە ايرمىس

ناداندىق صاصىق جېمىس ايسكىگىنگە * آوزدڭ دامىن بوزارتىس دېگىندە
ايكى نادان قوصلما داۋىدا صوب * سوز بېرمىس جاننداغى ھېچ بىر كىمگە
محمد سلېم

(تېرىيەلى بالا)

تېرىيەلى بالا ھەر وقت اوزنىن اول كىيىردى صىلاب قدرلى كوروب
تومىنچىلىك قلوب كېچى فېل بولادى. اوزنىن كېكەنە دېرگە فايدە تېگىزگۈچى
شەققىلى بولار . ھەر كىمڭ قانداى ايكىنۇن بېلوب اورنۇنە قاراي خىمت
قىلار . ھېچ كىمڭ كوئلون قالدماص . قولنىن چاماسنىن كىلگىن قدر
ھەر كىمگە جاقسىق قىلوغە طرسار . ھەر وقت وھەر زمان جاقسىق وادىبى
بالا بولورغە طرسار . اوزڭا كىم ايكىنۇن بېلوب جارامايتۇن اُستى قىلماس .
ھېچ كىمى آلداماس ھەر وقت تورالق قلوب تۇرى بالا بولورغە طرسار .
جالغان اوتروك سويلېيىس . ھېچ بىر كىمڭ مالنە جاننە اوزىنە زىان كىلتۇرمىس ،
ھەر سوزدى اوزنۇنۇغنە سويلېر اوزنىسز ھېچ بىر سويلېمىوگە طرسار . جاراماغان
سوز دېردە ھېچ بىر وقت سويلېمىس . جوزنە سوزنە وھم باسقە اُستىرنە
باسقە كىلىرگە فايدە قىلوغە طرسار . فايدەسز اُستىردى ھم زىاندى
نرسە لردى ھېچ بىر قىلماس . ھېچ كىمڭ يا اوزىنە يا ساتۇب آلووينە يا
باسقە نرسە لرنە زىاندى بىر اُس قىلماس . جمان بوزۇق كىلىرمىن جورمىس
اوزىنە جارامى تورغان يا ايسە بولدە الرماى تورغان اُسكە ھېچ بىر وقت
كوسبىس . ھەر بىر اُسكە تورالقن آبرلماس جورس طورسكە سويلېوونە
ادىبىگنە بولور . اوزىنە بىر بىر فايدە ايتەر اوچون كىمىنى آلداماس .
قولنە بولغان اُستى استىم دىوب ناندىماس . اگردە قولنان كىلسە
بىك شادلانۇب اُستىر . بىر آدمىڭ جىمان اس استىگىنۇن كورسە
اوزىڭ بىننە آيتباس . بىر آدمىن جاقسىق كورسە اوزىڭ اويدان
ھېچ چىخارماس ھېچ بىر وقتنە اونۇطباس ، اول كىمگە ھەر زمان جاقسىق
قىلورغە طرسار . اگردە بىر جاقسىق قىلغان كىمى سنىن جمانلىق كورسە

هیچ بر آچولانبای اورنرته توری کیلگنیک جاقسیق قیلوغه طرسار ، اوصو سیاقتی بالا دنیا و آخرته راحلی ودولتلی بولورار .

(سبقغه کوکلدی بالا)

محمد کریم بیک جاقسی اوقی بله در . چونکه هرکون مکتبهک بارا خلفه سی سویلیگیین سوزدیرن بیک جاقسی طئکدایدی هم بیک توسنوب بلیدی بیک کوکل قویوب کنا بلردن عبرتلی حکایه لر اوقیدی . سبقغن قایتانصوڤ آتا و آناسینک قوسقان جومسنارن اُسنیب بترگین صوڤ . قولینه کناپن آلوب اوکتاب طوروب اولارغه بیک جاقسی عبرتلی حکایه لر اوقیدی . آتا آناسی بالادارینک بیک ادبلی اوقووینه قوانوب شادلانوب ایکنچی بر عبرتلی کنا بدار آلوغه آچه پیره لر .

بوکوننی آتاسی مین ، برتوغان اُنیسی کیلیگین ایدی اول کسینک محمد کریم ناک سباعن بیک جاقسی بلیگینی اوچون بر بیک جاقسی و عبرتلی کنا ب بوردی . منه محمد کریم اوقو و جازو بلیگینی اوچون . قاندا ی بختلی . هرکم قاسنده سویکتی بولدی هرکم اوغان جاقسی نرسه لیر بوردی . ایدی سزده صولای بوا سا ائز سز دیمه بیک جاقسی کوریر . هم بیک بختلی بولورسک .

(سبقغه کوکلسز جالقاو بالا)

احمد محمد کریم سیاقتی ایس اوندان بختلی ایس ایدی . احمد محمد کریم دن اولکینریک بولسه ده اونی هیچ کم جاقس کورمیدی . چونکه احمد بیک ادبسنو بیک جالقاو ، سبق اوقی بلمیوچیدی ، سبق اوقوغه جازو جازوغه برده طرسبایدی سبق وقتنده سبقغه بارمایدی . آتا آناسی احمدی سبقغه مکتبهک اوقورغه جیپرسه ده احمدک بارغیسی کیلمییدی . اگردس سبقغه باروغه چیتسا جولده جولغان چمان نادان اوبونچی بالالار مین جولغوب

اويناب وقتون اوتكزیدی، كۆپ وقتندە مكنبكه سبق وقتندە بارماينچە بالالار سبق اوقوب بئيرىم آلدىندانغنه بارادر . سبق آراسىندە دالاعە چىقاندە بالالرمين اوينامای اورصهای، داوصطامای، اوستو باسن بلغاب، كييمىدىرن جرتوب بئره در . خلفهسى سبق بييرگين زماندە، خلفهسىنىڭ سوزدىرن تىڭداماينچە جانباغنه قاراپ آلاڭداب اوتورادر . ايمىدى بالالار: اويلاپ قاراڭزە اوصوندای بولارمە آقلىدى بالالار . خلفهسى هر وقت جزا بييرە، دورە صوغار، كۆپ وقتندە هر تورلى جازالار قىلار .

سبقدن اويونە قايتقاندە اوى ايچدىرى سوز آيتسا تل آلمايىدى آتا آناسىڭى سوزدىرن تىڭدامايدى . صونىڭ اوجونىدە كۆپ جزالرفه جولىغادى . اوزى قانچە اولكىن بولسە دە جاص بالالرمين اوينايىدى، اوينىدە طماقغە او كىيلىپ تورلى جزالرن آلاى، ايمىدى بونداى بالانى كم جاقسى كورسون . چونكە اول بالا اوقو جازو باميدىر . اوزى بيك ادبىزدىر . سوزدىر بونداى بولماى جاقسى اجتهادلى بولوغە طرسىز .

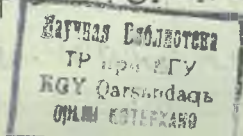
(اولكىندىردى قدرليو چى بالا)

همزەنىڭ قىلغان استىرى بيك ادبىدى وبىك جاقسى كورنىدى بيك شاد بولاتون استىرى بار . جولقغان كسىلىبرگە سلام بيروب اولكىن كسىلىبردى كورسە بيك اولوغلاب سلام بيروب قول آلسوب تعظيم قىلار . كىرىك قانداى بولسون فقير بولسون باى بولسون بىردى كوروب هيچ طانيماسادە سلام بيورورار . . . بو همزە بيك جاقسى اولكىن كسىلىبردەك آورو ايكىنمون بىياسە ياكە بىر بر مفادە جابىرقى ايكىنمون بلسە هر وقت اولارڭ حالدارن بلوب اولارڭ جانندە توبىن چىلك بىن گنە ادبىدى گنە تورمق بيك كىرىك اسدر .

اولكىندىبرگە حرمت اينكىن بالا هر كم جانند سويكىنى قدرلى بولور .

آقلى كىتابى ۲

۱۶

هر کم اول بالانی جاقسی کوریر . هر کم اول بالانی بیک جاراتار . هر کم صی قیلار . بو حمزه ننگ اولکیم بوردی حرمت قیلغانی اوچون هر کم تاغر جارفاسون آیطوب ایندگو دعا قیلار . ایمدی بالالر سزده حمزه سباقتی بولکز . بوندای بولساگزدار هر کم جاقسی کوریر . و هر کم جاننده قدرلی حرمتلی بولارسز جاقسی کورگیندیری اوچون بیک کوب دعالر قیلار لر .

بول اولوغلردی حرمت قیلو توراسنده پیغمبرمز محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم بیک کوب مبارک نصیحت سوزدیر سویلیگین . صونلغ اوچونده بیک اعتبارلی بولوب اولوغلاردی راضی قیلاتون اسی استیگزدیر . دنیا و آخرته بختلی بولوب مراد لرگزغه جیندیرسز . هم الله تعالی هر قابولرمزدی مقصودقه جینوکه نصیب اینسون .

(آتا آنانی جاقسی کورمیی طوغون بالا)

بر آوله بر کسینک آتا آنالارن جاراتبای طوغون بر بالالری بولوبدی . اول کسیلر بیک فقیر جارلی کیدی بولسه لرده بالالرن اوقوتار اوچون بیک ترسقان اجهتاد قیلغاندار ایکیمن . بالالری بروقتنه بیک بای بولغان آتا آناسن تربیه قیلماق بیک کیر بیک بولسه ده اول بالا بیک ادب سز جمان منیزدی بولغان . آتا آناسن تربیه قیلوب کوت بیک بلای طورسون . اول بیچاره لاردی بیک رینجنگین . هیچ بروقت جاندارنه کلمیوچیدی .

چونکه اوزدیری بای بولغانصوگ کیمیدیری بیک جاقسی بولغان . انا آتا آنالارنگ کیمیدیری بیک نچار جمان ایدی . اوزی کیمینسید اولاردی کیمیندرمیگین ایدی . ایمدی آتا و آناس بار عمرلرن فقیرلکده شغتلکده اوتکوزوب بالالرن اوقوتساده . بوندای رینجنگینی اوچون جاوز (بد دعالر) قیلوب اولوبدی .

الله تعالی حضرتلری اول بالانی . آتا آنالرن تربیه قیلماوی کوت بیگینی

اوچون، اوزىنىڭ كىيىمى - قىيىمى - جارىلىقى قىيىمى. اوزومىن بىرگە جورى طوغون بالالاردا بونىڭ آقلىق زىيانىنى بولغاي اوچون ھېچ بىر نەرسە جارىم شىقت قىيىمى. اينى كوردىڭىز، بالالارمۇ بو بالا اولدە نىيىمى - باي دولتى بولغان ايدى.

لكن آنا آناسىنى تىرىپە جاقىلىق قىيىمىنى اوچون. اللە تەئالى قالاى جىزاسىن بىردى. اگىردە آنا آناسىنى تىرىپە قىلغان بولسى ايدى. ھەر زىمان دولتى بولوب دىيادەدە بىخىلى بولوب آخىرتىدە جىمىدى بولور ايدى. ايدى اللە تەئالى ھىزىرتلىرى ھەر قايولۇر كىزدى اديبىدى انصافى قىلوب آنا آنالار كىزدى ايزىگو دىعالرنى آورغە نىيىب ايتسون (آمىن)

(آنا آنانى جاقىسى كورىتون بالا)

بىر كىيىمىڭىزنىڭ صادقلىقى بالاسى بار ايكىن. بو صادق بىك آقلىدى، اديبىدى بىك اجىھادلى طىرسىم فاز اطاعتىدى بالا بولغانغە كورە آنا آناسى اوقوتتۇ اوچون بىك كىيىمى بولوب اوسطاب اجىھاد قىلغان. صادق آنا آنالارنىڭ اچىھلارنى اوسطاب اجىھاد قىلغاندارنى جوقغە جىيىمى مەكتىپى سىيىغە بىك اجىھاد قىلغان.

ھىم اديبىدى نىيىزدى عالم بولغان. مەكتىپىدىن اوقوب چىققان صولۇڭ عالملىكى سىيىلى بىك كىيىمى بولوب آنا آنالارنى ھېچ بىر نەرسە استىيىمى ھىروقت اولاردى كوتكىن. ھەر وقت اولارنىڭ جانونە باروب بىك جاقىسى كوروب سويلەيسوب كوكلىدىرنى كوتىروب قىزدى كىتابدار اوقوب ھەر وقتىدە شادلاندىغان. ھىروقت سوزدىرنى اورنوتە كىيىمى بولوب، ھىمىت قىلوب تىرىپەلاگان. صادق اوزىدە اوزىنى جاقىلىق دارى اوچون كوكلىدە راجىھانگان. ھىم باسقى كىيىمى بولدىڭىز آنا آنالارنىڭ قىيىمى كىيىمىگە جاقىسى بولورنى ايدى ايكىن، صادق جاسىنىڭ بىك اديبىدى آقلىدى بولوب سىيىمى دارنى بىك طىرسىم اوقوغان. ھىم مەكتىپىدىن چىققان صولۇڭ ھېچ بىر جىمان

اسدیر قیلمای هر وقتنه اوزینک آسنه بولوب بای ودولیتدی بولغان .
صادق اوزیده خاتون آلوب اویلینوب بالا چاغالی بولوبدی ، صادق آت-
آناسن جاقسی کوروب تریبه قیلغانی اوچون صادق دیده سالالری بیک
سویوب جاقسی کوروبدی . آخر هرمنده بیک تریبه هرمنده اوتمشدر .

(آقل)

ای بالالر! سزدیرگه معلوم بولسون آدم، باسقه حیوانداردن آیرماسی، نی مین
بولادی، بلمیگینن اویرینبیک ، جمان نرسه دن طیلوب جاقسی نرسه گه
کونبیک ، جاقسی منیز اویرینوب جمان منیزدن طیلماق بین ، هم اوقو
علم آقل اویلی بولوب سویلیوی مین بولار .

بوسوز بولسه علم دیگین نرسه یعنی آدم بلمیگین نرسه لرن بلمگین
دیردن اویرینوب بلمیک و کتابدن اوقوب بلمک مین بولار . آدامدک
آدامدئیده اوصوندای بلو مین جمان جاقستی آبرو مین بولار . ایمدی
بالالر آقدی قارانی آیرب طانی باستاغانصوگ جمان نان قاچوب جاقسی
نرسه گه کرسو کیریکدر مثلا جاص آغاجدک قیصق جیرن توزیتو بیک
اوگای بولغاندغی سیاقتی جاس بالا وقتنه جاقسی تریبه ده بولسه توزولو
بیک اوغای . ایندی جاس وقتنن جمان ناداندارغه جولداص بولمای،
توزو تریبه لی آدامداردن اولگو آلاتون کسپیلر مین جولداص بولماق
کیریک ، جاصدقه توزیلیمسه . اوسکینده بیک قپین بولادی سوزدک
قسه، سی حاضر وقتدار بیک قیمتی بولغانغه کوره . آز وقتنه کوب نرسه
اویرینبیک کیریک، بالالر جالغز اویون اویناب او مراوتکزی جاصدن آق
قایدلی نرسه گه کرسو کیریک ، هم بالالردک صولایچه بولووینه آتا آنالری
سبب بولوب جول کورسیتیک کیریک .

هر وقتنه نصیحت داب جمان نرسه دن جیریندریب . جاقسی نرسه گه
سویندر کیریک بولادی ، علم و هنر آلوغه و باسقه نرسه لر بیلوگه آتا

آنا سبب بولادی . جاس وقتده هر طرفدن جاقسلى كورسه اول بالا هيچ
پر زمان جمان بولمايدى ، بيگريكنه بالانى توزو جولغه صالحه آقچوقى
جير مكنب در .

صول سببن بالالردى جاقسى تربيه قيلول مكنبده او قنماق كيريك .
حاضرگى زمانده برك قزاق ايچنده مكنب جوق . انشاء الله او قوچيلردن
بركده بلماز آرسطاندار چغوب علم جولون آشار .

(بالالرغه آيتلغان سوزدير)

اي غيراتدى طرسب او قوچى بالالر . سزديرلك بول او طرغان
اويليركزدى مكنب ديدى . آلداركزده سبق او يرينوب او طرغان كسينى
خلفه ديدى . بول ملا ، خلفه بولغان كسى ، سزديرلك دنيا و آخرته راحتلى
بختلى بولوگزه اولسكين سبب و جارديمچى بولغان او قو — علم — بلو
ديگين نرسه لردى او يرينوچيدر . فولكزغه او صطاب او طرغان نرسه نى كتاب
ديبى اول كتابدن كيريكنى بولغان سوزدى او قودى او قوب بلسيك
الله تعالى نك بركلى پيغمبرمزدك حقلغى بارده صونده بولادى . ايمدى
سزديردى مكنبده سبقه جبيروچى آنا آنالركز ياكه باسقه بر جاقندار كزدر .
اولار البته سرك علم او يرينوب دنيا ده و آخرته بختلى بولسون ايچون
سزدى موند جبيرگين . هم سزديرلك علم آلرب عالم بولوب ملتكه خدمت
قيلولركزدى هم جاقسى كسى بولوب اخر عمرلرنده دعاچى بولولركزدى از —
ديبى . تاغده سزديرلك بولاچه جيلوب او قوگزاوچون بول او يدى صالحى
كسيده سزديرلك جاقسى ملا بولولار كزدى از ديدى .

اويلاب قارساكز سزديردن قدرلى و بختلى كسى جوقدر ، اويلا ساك تبتى
قاچه كسى سزديرلك راحتلى و توفيقلى بولوگزاوچون طرسالر . ايندى اولارك
بوچه طوسوب قيلغان جاقسلىقارى اوچون سزديرده خيردعالر قيلول او يديرن
بوسقه جبيرميسكه طرسو كيريك . ايندى سزدير بايقاماي ياكه او قوماي

طرسبای اوقوغاندا رزندی کوکلده طوطبای دانیکی بلمیی اویون مین عمر اوتکزوب بوسقه قالساگزدار سز دیردن بختسز سز دیردن آقلسز هیچ بریوده بولماس ایندی بولایچه بولغانصوک البنه طرسباق کیریک. سز دیر اوز دیرگز طرسب اوقوماساگز سز دیرگه قیلاراق هیچ برحبله جوق . قانچه طرسوب اوقو ساگز صونچه کوب بلیرسز . قانچه بلوب ملبولساگز صونچه قدرگز آرتوب ایلگه سوبکنی بولوب اللهغه جاقن بولارسکز . آدم اوچون راحنلی بولودن باسقه کیریک ایمیس ، سز دیردک بختلی بولورنغه آستیر بارده حاضر . اوز گزگه قانه قاراب طور . اگوده اوز دیرک کوکلدی بولسه گز یاریده بولادی .

(طرسوقالای بولادی ؟)

طرسا توغون بالاسبقغه یعنی مکتبکه باروده آکی سنین قورقوب یا که خلفه سنان قورقوب بارمایدی . اوزی کوکل قویوب باروغه طرسار . اوزنه فایده ایکنون بلیر . کیلیتون آلداغی کوند راحته بولوهم الله تعالی نلک سوبگین قوی بولو ایچون دیوب بلوب جوریر .

هیچ برکون سبقدن قالماس و صوگهده قالماس . آلمان سباغن کوکل قویوب اوقور هیچ بر اوموطباس . اومرنه اومطباسای اینتوب کوکلونه سکدریر . هرکون اوقوغان سباغندن قانچه فایده ایکنین بلوب هم جازا بارار . آلمان سباغن بلمیگین جیری بولسه اونی صول بلمیگین کوبنچه طاصطاب کیت بیس هیچ اویالمایچه ، قورقوبنچه قایطا قایطا صوراب اویرینیر .

هر وقت خلفه نلک آینوونچه جوریر . اول آیتقان سوزدن هیچ برطار طنباس . اوقوغان سباغن بلمیی کیتودن جهان اس جوغن بلیر . بولایچه ایکنون بیک توسنوب بلیر . صونلک اوچوند اوزی اوقوغان سباغن بلمیی کیتیبسن ، نیچه مرتبه اوقوب هرتورلی اویلاب و فکرلاب کتابن جاوب صونصون آلمان سباغن جاطقه سوبلیوگه اویرینیر .

یاکه ایکنچی باسقه برکورگین کسی آکتاب بلیردی اینتوب جازار ، هم اوصلاایچه هراسینه اجتهاد اینتوب طریسار .

قسقه سی قالایده بولسه اوقوب فایده اینتوب بیلوجاغن اویلار .

(صوقر آدم)

برصوقر كسى ، اويونە كيريك جاراتق نوسە آلو اوچون بركونى بازارغە باروب . بازاردن براز نرسەلر آلب قايتوبدى . آلغان نرسەلرى بىك جمان نرسە ، ايكيين .

اوزى ايكى كوزى بردى صوقر بولغانصوڭ آلغانونڭ جمان ابكيئون بلميدى . بروقندە ككوندىردە بركون كوزديرن قاراتار اوچون هم كوزنڭ جازلوى اوچون دارگير چاقروب قاراتوبدى . دارگير بو صوقر خاتون دڭ كوزديرن قارار . هم كوب دارولر قىلار . سوبتوب كوب وقتدار قاراب قاراب الله اونڭ ساغتن بيرگين صوڭ جازبىدى ، اماناغى كسى بايغوص كوزى جازلغانصوڭ بركونگى بازاردن آلغان نرسەسن قاراب كورسە بىك جمان ابكيين دگن بلوب كوربىدى . ماناغى دارگيرگە بلاجاوبدى مينم جاقسى نرسەلرمدى آلبوسن . بو جمان نرسەنى اورنونه قوبوب سڭ ديب دارگيردڭ جاغاسينه جابصوب اورصوب ، دارگيردڭ آقىسن بيرميسكە اوبلانوبدى . دارگير بايغوص نى قىلارغە دە بلميدى . جوق مين سزڭ هيچ بر نرسەڭدى المام هم الماصطرمادم ديسە دە بولمايدى . آيتوبدى سبن كوز صوقر وقتندە قانداى نرسە جاقسى قانداى نرسە جمان بلميوچيدڭ . ايندى كوزڭ جازلغانصوڭ جاقسى جماندى كوروب آيروب بلدڭ ديب كوچكە قوطلوبدى .

(بوسوزدن فايده)

آدم بالاسى نادان وقتندە صوقر كسى سياقتى در . جاقسى مين جماندى هيچ بلميدى . تبتى آيرمايدى . اوز نڭ قىلغان و ا سنىگين ا ستىرن بىك جاقسى ديب اويلادى .

آگرده اوقى بلسە ، جازو بلسە كوزديرى آچاغان يعنى جازلغان كسى سياقتى هر نرسەنى اوقوب اويلاپ بلە باسمايدى . صونڭ اوچونده بالا

وقتندن آق بیک طرسوب اوقی و جازا بلمیک و پلمیگین سوز دیرنی خلقه لارنسن صوراب بلیرگه کیربیک در .

ایندی : ای بالالر . هر قابسگز ناچار جمان و ادبسن استیردن طیللو ، جاقسی و ادیبدی استیردی قیلوغه ترسکز . جاسلقه و قنکزده استیگین استیرکز . قارتایغانده . جاسلقی زماندار کزدی ایسکه توسوروب اویلاغانده هیچ بر کوکلو کزدی بوزاتون براسکه ده توغری . کیلمیوکز آنکچون دنیا ده جاقسلی و بیک اولوغلدر .

(اوتروک سویلیوچی بالا)

اوتروک سویلیسیبیک بیک جمان منیز و بیک آقلسزدق در . اوتروکچی بالا الله تعالی نکی هم آنا آناسینکی و خلفه و باسقه کسلیلردک دشمانیدر . اوتروک سویلیسودن بیک صاقتانو کیربیک . اوزک قاندای صور اولکین اس استیسیکده اگرده اوتروک آیطهای راسن تورالیغن سویلیسیکی هیچ بر وقتده اوتروک آیطها ساک قاندای جمان صور استین قوطلارسی بورونغی لرمز آیتقان « اوتکر پچاق قنغه قاص * اوتروک سوز جانغه قاص » دیگین مده اوصو سوز دینده بلندی اوتروککککک بیک جمان فایده سن ایکینی .

اوتروک سویلیوچی کسی اولکیندیر قاسنه هم چولد اصداری قاسنه اعتبارسن بولوب خور بولور . اوتروک سویلیسه طوغون کسی یعنی اوتروکگه اویرینگین کسی کوب وقتده جالغانچی لغی اوتروکچی ایکینون بلسه بیک صور اویاطه ، قالار . کسلیلر کوزنجه اویاط نرسه استیودن صور اولکین اویاط بولماس .

ایندی هیچ بر وقتده اوتروک سویلیمی تپنی بروقتده ده ، اوتروک سویلیسوگه اویرینبیکر . توری سوزدی بولکیز برریت اوتروککز چپسه ، ملک قایطارا درسته سویلی سیکزده . سرک سوزگزگه نانباص ، سز قارسی

طوروگۇز، ھېچ بروفقندە اوتروك سوز سويليويۇچى بولماگۇز. دنيواآخرتە اوتروكەن بلاجوق. اوتروكچەنگ آطى برچقەفانصوك ھېچ بريودە اونك درست سوزنە، نانباص. براوتروكچەنگ اويوجانوبدى صونئە ماناغى كسى آيقايلايدى جانون بارادى ديب ايستوچىليير ھېچ برسى نانبايدى. منيكىي بالار اوتروكك قانداي زباندى ايكيئون كوردگۇز. ھم اوقوب بلدگۇز ايندى سزدير برده اوتروك آيظهاگۇزار.

(علم = بيلو)

آدم بالاسينك تركدبگى وراحتى بولوى ايچون علم دن باسقە ھېچ بر دارو وقارو، اوندای قوتلى ھېچ بر نرسە جوقدر. كم اوقو علم بلسە اول كسى راحتى بختى الله تعالى نك سوبگين قولى بولور. الله تعالى آيتقان بلمگين كسيپير مين بلمگين كسيپير بر بولارما البتە بر بولماس ديب ھم بيغمبر صلى الله عليه وسلم آيتقان علمى بيسكەن باصطاب قبرگە كركينگە ديبين. يعنى كچكەن وقتىن باصطاب اولگينچە الغى علم ازديب علم جولئە بولگۇز ديب. بو سوز بوينچە كسيگە عمر بويونە مدرسەدە جاتوب اوزبىي اوقو كچيريك كورنەدە سبق اوقوب علم اُزديودك ايلك جاقسى وقتى جاسلق صبىلق زمانيدر. بر آدم صول صبىلق زماننى بوسقە اوتكزىي طرسب اوقوسە. مكنب داردە اويريتلە توغون علم دى بلبوب تمام ايتوب چيقسە اولكين بولوب اوسكين صوك مكنب كە بارماي آق اوزى توسنيدىي كئابدردى اوقوسە ھالم لردى جاقسى دوست كورسە، اولاردن فايده آلو جولئە بولسە، بلمگين نرسە لرن بلوگە طرسسا بو كسى البتە عمرئەدە علم اوقو اُزديوچىلييردن بولوب بيغمبر مصلى الله عليه وسلم دك آيتقانن ارنونە كيلنروب قوسوى بوينچە جورگين بولادى.

بر كسى اوقودى بلسە جازا بلسە صول علم جتە، صول علم برلن آدم عالم بولا، ايندى صول علمدە جيتيدى ديب علمدى صولايفانە حساب

قیلماڭز دورست اوقی جازا بلو بیك اولکین اس . صوندهده بولای بولسهده علمدڭ ایكڭ برنجی بولیگی گنه : اگردہ بر کسی بوننن محروم بوص بولسه اول وقتندہ اول کسی مین حیواندر آراسندہ آیورما باری سویلیوده گنه بولوب قالادر .

علمنڭ هر تورلی بولوك ، نوعسی ، بیك كوب در . تورلی سی تورلی نرسه دن بحث قیلا یعنی تورلی سوزدیر آچادی . هر قایوسیده بیك کیریکنی در . بارچه سن بلو کیریك در بر کسی بر قدرون بلوب دانندیب آلسه باسقهلارن اوقوغهده بیك قزغادر . اگردہ بر آلسه باسقه سن بلمیسه اول وقتندہده مناغی بلمی قالغان اوقولارینه نادان بولادر . : اولارده بلمیگه نیمین قویمای ایندی مین بر آز اوقو بلمم ایندی باسقهلارڭ کیریگی جوق دیب تل تیگزوب سوگوب جورسه اول وقتندہ ناغز آحمق نادان آقلسز بولادر .

ایندی آدمغه اؤل قای علمدی بلو کیریکنی بولسه صول علمدی بلو اویرینو بیك کیریکنی بولادر . صول علمدی بیك قدرلی حرمتدی کوروب جابصوب بورون صونی بیلوگه طرسباق کیریك بولادر . منلابزڭ اسلامیتہ بورون اؤل قرآن اوقورغه عبادت قیلوغه اویرینو هم کیریکنی نرسه لرگه ایمان کیلنرو اولاردی بلوایكڭ حرمتدی قدرلی براسدر بس بزدیرگه یعنی مسلمان بالالارینه ایكڭ اؤل صول علملردی بیلو اویرینو فرض بولدی ، هم فرض در .

اما ایندی اوقودیگینه مین قور قاراسن غنه اوقوب قویمای بلو هم بلگینون جازو هم صول جازولارن طانوغه اویرینو بیك برنجی کیریکنی آس در . اوقو ، جازوغه طوقنایدی ، مال چوبککه طوقنایدی ، آدم سوزگه طوقنایدی ، صول سیباقنی مثلا آڭ حیوانداردی توزاق قعبانسن اوصطاب بولمایدی اوقوده توزاق سز بولمایدی . اوقودڭ توزاغی جازودر . ایندی ای بالالرا اجتهاد قیلوب آز ، کوب اوقوسا گنه اوقوب جازا بلوگه طرسکدار .

(اَ ق ل)

ای بالالہ اللہ تعالیٰ نیک جراتقان نرسہ لرنیک ایچندہ اقل دیک عزیز و شرافتلی نرسہ ایکی: ونده قرآنده یعنی اوزینیک کلام شریفندہ نچہ جیرده ذکر قیلدی، آیتدی. سویلیدی، اقلدن شریف جاقسی نرسہ جوق پیغمبرمزم صلی اللہ علیہ وسلم آیتدی اللہ تعالیٰ ایکی اول اقلدی جاراتدی آفلغہ جنہده آیتدی ای اقل مغان قارسی بولدی، قارسی بولدی، آرتکە آیلان دیدی آرتونه آیلاندى. ودخی آیتدی ای اقل سینین اولوغ و عزیز جاقسی نرسہ جاراتبام دیدی. سنیک سببى حساب قیلورمن سینیک سببى عتاب، چلتی اییرن دیدی. اللہ تعالیٰ اقلدی جاراتدی برتورلی جارق نور جوهردن آنیک اوزنو میددر، نوری کوکلده در، همه بیلیگی لی نرسہ لرم معلوم جیر لیر بارده اقلمین بلیدى، وهم بز بعض بر نرسہ نی بلمیمز کورگینمزدہ جوق صول سیاقتی نرسہ اردی عقل سببى بلوب بولادی، اقلدیک سببى مین بلیدى، کسی نیک اقلدی ایکینون سوزونین جورس طور سینان اسندن وهرتورلی باسقه نرسہ لرننن بلوب بولادی.

آنکچون اقل دیگینمزم کوزگه کوزده طوغون نرسہ ایمیس، بول کسی اقلدی دیب بلسیک اونیک اقلدی ایکینونه دلالت قیلاتون اسندن. مثلاً نیک جاقسی استیرگه و جاقسی نرسہ لرگه انگایی بارندان ودخی جاوز و بوزوق استیردن باص طارطوب کرمیوی نین، تاغدن اوزینه آرق خورلق کیلنره طوغون نرسہ دن باص طارطوب صاقتانو ویندن.

اقلدی کسی آرسویلییدی اما آزده بولسه بیک فایدلی معنالی سوز دیر سویلییدی، همه سوز دیرن توری آنق قیلوب هرکیم فایدہ آلوردای سویلییدی. تاغده کسی نیک اقلن و علمن جازغان خطلرننن ده بلوب بولادی. هر نرسه نیک چیکگی یعنی طوقطاسای طوغون توپی بار اما اقلدیک توپی جوق براق اقل سببى آدملر بربرسننن آیرلادی، یعنی بریودک اقلی ایکنچی بریودک اقلنه توری کیلمییدی، بریو اوزینیک بالاسنه آیتوبدی ایکی

سوز آیتام سول ایکی سوزم سغان سبغ بولسون دیبیدی، هم آبتوبیدی،
 اویلاماينچه سويليسه، بايقاماينچه اسکه کرسه، دیبیدی، کسی اوزن
 اوزی طانسه اوزينڭ کم ايکينون بيلسه کسينڭ آقلى ايکينو موان بلنير
 اوزن اوزی طانماسه اوزينڭ کم ايکينون بلميسه اول کسی اعمق در.
 اۆل آقلىڭ باسی آدمغه آرالاسوب طانص بولا بلمک، طورو جوروده
 اورتاچه بولمق، اوزن اوزی آدم کوزينه جاقسى کورسينه بلميك در.
 اگرده بر آدم مين مصلحت قیلوب سويليسه باستاساڭ اول آدمڭ ديفنه
 قاراما اوزينه قارا اول تليس قانداي دینه بولسون اونڭ دینی اوزينه،
 اما آقليمين اوزينه ده بولادی هم سغانده بولادی. هريراسدی آقلىڭا صالب
 قارا، اگر آقلىڭ درست کورسه اول اس دورسدر. اوزن اوزی آقلىڭ
 کوروب اولکين سنکين آدمک چونامداي آقل جوق، اگرده آقل نفس دن
 اوستون آرتوق بولسه، نفس آقلىڭ آيتونشه بولوب جسم دڭ مصلحتی برلن
 بولور، یعنی نفس وجسم آقلىڭ تلی برلن تورسه همان توزککک تورار.
 اول وقتن آقل هم سلامت، نفس هم اوز اوزنونه سلامت، وبولار سلامت بولوب
 تورسه جسمک سلامت تورادر.

اما اگرده نفس آقلىغه غالب بولوب آقلىڭ جيکسه اول وقتنک همان
 الفی جسمنڭ یعنی دینه نڭ بوزوقديغنه سبب بولوب جول اۆزدير مثلا
 بر جاوز خاتون ايرنڭ سوزينه قارسى توسوب هر وقتنک آيتقانونه کونبى
 اوطرسه اوی ايچديرندن رحىلکديرکيتوب تىچسزدقار بولادی، اگرده
 خاتون آقلىڭ صبرلی جاقسى منيزدی بولوب ايرنه مويون صنوب تورسه
 اول وقتنک اوی ايچنک راحت عرسوروب بيک جاقسى بولادر.

(پيغمبرلر)

الله تعالی حضرتلری آدم بالالرينه جاقسى و جهان استيردی بلمروب
 دنياده راحت تورولری اوچون پيغمبرلر چيبرگين. اگرده الله تعالی

پيغمبرلار جبهرمسه ایدی آدم بالالاری دنیا دولتینه ده آخرت دولتینه ده جینالماس ایدیلر . چونکه بیک کوب کسلیلر هر وقتده اوز راحتلرنگنه تلیب وباسقه کسی لبردک راحت وبختسز بولولارن اوبلاماس ایدیلر . اوزمز راحت بولامز دیوب هیچ آیاماینشه باسقلرغه جاوزدقدار قیلار ایدی . راحت وبختسز کسلیلر بیک کوب بولور ایدی .

ایمدی الله تعالی حضرتلری قولدارینه اوز آرالرندن بر نیچه سینه جبرائیل علیه السلام آرقلی پیغمبرلک جیوردی . هم اول پیغمبرلرگه دین و شریعت حکمدیرن اوبرینوگه بویوردی . پیغمبر دیمک : الله تعالی ناک قولدارینه جیبرگین ایلچسی دیمکدر . الله تعالی حضرتلری پیغمبرگه جیبرگین حکملرگه (دین و شریعت) دیوب آبتادی پیغمبرلردک آبتقان سوزدیرن تکلداب ایمان کیلترگین کسلیلرگه (مؤمن و مسلمان) دیوب آبتادی . اول پیغمبرلر گناه قیلماسلر . هیچ بر وقت اوتروک جالغان سویله مسلر .

الله تعالی ناک قوسقان و طیغان استیرندن طیوب اوزینک امت ارینه اوبریتیلیر . پیغمبرلرنک اولی آدم علیه السلام . ایلک آخرغی برك پیغمبرمز آخر زمان پیغمبری محمد علیه السلام . آدم علیه السلامن بیبرلی بیک کوب پیغمبر کیلمشدر . بولردک حسابن الله تعالی اوزیگنه بلهدر . بو پیغمبرلردی بز بیک کوئل قویوب جاقسی کوروگه کیریکدر . چونکه آلاز بزگه الله تعالی گه عبادت قلودک جولدارن اوبریتوب اوجماخغه کردگه وتموغدن قوتولوومزغه سبچی لردر .

(اوی اچدیری)

بول دنیا ده عمر اینیر وترکنک قیلار اوجون آدم بالالاری جالغز اس قیلمق بین بورچدیدر . ابر کسلیلر بواسون خاتون قزدار بولسون اوزدیرینک آلچه اس استیمیک کیریکدر .

الله تعالی حضرتلری آدم بالالارن اس استیب وکسب قیابوب، عبادت

قیلو اوچون یاراتقاندر . کوچک (قوت) بولوب اس استیمی تیک جاتوب اچمیک برك دینمزده و شریعتمزده واقلمزده درست ابمسدر . چونکه اس (کسب) فرضدر . صول سبیدن کسی ابرتک اولیتون کسپچه عمل قیلماق یعنی قولچلف عبادت قیلماق کیریکدر . جوز جل عمر ایتوب توراتون کسپچه (کسب) قیلماق کیریکدر . دنیاچه اسسز کمی هیچ بولماس بولسهده آورو (خسنه) یا ایهه جراحندی بولور، بو کسپیلردی قاراق و آلاردی تربیه قیلماق همه مرگه بورچدر .

بولردن باسقه کسپیلر . اوزدیرینه کیریکنی استیرن استیرلیر . دالاداغی و قوراداغی استیردی ایر کسپیلر اسدیر .

اوی اچننگی بولغان استیرخاتون قزدار استیریدر . دالاده بولغان جوموصاردی یعنی چوب بچان چابو اوطون کیسو سیاقنی جوموصدار مثلا ابگن ابکه قالای ابگوکه کیریک باسقه خلقدار قالای ابگیدی ابکین صولردی بلمک ، هم بازار لرغه بارغان وقتدارنده مالدی قالایچه صاتباق قاندای نرسه لر اوی اچدیرنه کیریک . همه سین اربت دیب بلو هم اوزونه کیلنرو کیریکدر .

جانها و صو سیاقنی اوی اچننگ بولغان جوموصاردیده بلمیک کیریکدر . بو جوموصاردی خاتون قزدار ، جاکی جاننداغی قوگسی اوبداک خنمنیکیر خاتونداری آص بسرو ، مال صاوو ، اوی اچدیرنده بولغان قزان اوچاق الاناصین اسنیر ، ایندی کیسته توگو و باسقه اویولر کسپیلرنگو و باسقه هرتورلی هنرلر استیپیک دیری بول قزدارغه بیک کیریکنی نرسه لردر ، بوندای استیر خاتون قزدار اوچون بریپیک زور هنردر . بوندای استیردی جاقس بلسگین جاقس اوبرینگین قزدار هر وقتنده بختنای و هنرلی بولور ، خصوصا بوندای هنر استیرن استیوگه اویرینوچی جاقسلق چولدی کورسینوچی هر تورلی فایده لر بیرگوچی آنالری بولادی . صونک اوچون قزبالاردی هر اسکله اوبریتو کیریک . بعض قزاقداک اوزدیری بسای بولادی . قزدار

هیچ نرسه گه محتاج بولمایدی صول سبیدن هیچ نرسه اویرینیبی قالوچیده بولادی اولایچه بولو جارامایدی هرهنر اویرینو کیریک.

(جاقسی جولداص)

جاقسی جولداص . هر وقتک، جاقسی کسلیبرمین جوروب سویلیسون ، اوطرسوب آراسباق کیریک در . جمان منیزدی خلقسز ادبسر کسلیپردن صاقتانوب اولارمین برگه جورمیسکه . اولارمین اوطرسطاس بولماسقه کیریکدر . چونکه آدم بالاسی هر وقت اوتورسغان . کورسکین سویلیسکین کسینک خلقی و منیزدیرنین اثر آلوب قالادی جوغوب عونوگمین خلقلانوب قالادی . صول طبیعتدن آلماق احتمالی باردر .

اگرده صوندا ای جمان کسلیبرمین سویلسه، بیرگه جورسه بارابارا اوزیده صوندا ای صول کسی سیاقتی بولوب جمان منیزدی بولونده هیچ شک جوقدر . ایمدی ادیبی بالالر هر وقتک جاقسی و ادبلی بالائرمین جوریرلیبر . برگه اوطرسار . سویلیسیر . وهرکم جاننک جاقسی و اخلاقی بولوغه طرسار . ناچار استیردی انیسی اوزدیرینک جولداصداری بربر جمان ادبسزدک قیلسه اول بالانی جاقسلفغه کوندروب آقل آیتار . ادبسزدک دک جمان ناچار ایکینون بیلدروب توزو جول کورسینوب اوندای جمان اسدین جمان فعلن قایتووین اوتنیر ، الله تعالی هر قایوگنزه توورلک برلن عمر ایتوگه جازسون .

(کتابدار)

الله تعالی حضرتلری اوزینک پیغمبرلرینه جبرائیل علیه السلام آرقلی کتابدار جیبرگین . اول کتابدارده دین و شریعت حکمدیری دعا و عبادت ریوشدیری، فورملری جازلغاندر .

اول کتابداردک کیی بریوی اولکین کتابدار: قای بریولیری قاغز ، بولوکی کیلگین، زور اولکین دیری تورات، زبور ، انجیل،

قران اسملى كتابلردر . بو كتابلردن تورات آططى سى موسى عليه السلامغه
كىلگين . زبور آططى سى داود عليه السلام غه ، انجيل آططى سى
عيسى عليه السلام غه كيلمشدر .

قران برك پيغمبرمز محمد عليه السلام غه كيلگين . قايسى پيغمبر
لردك اوز ديرينه خاص كتابلر بولغاندر . اول پيغمبرلر اوز ديرينه
كتاب كيلميسيد ، اوز ديرندن بورن كيلگين پيغمبرلردك شريعتى مين دينگه
وايمانغه اونده مشلردر .

الله تعالى دن كتاب كيلگين پيغمبرلرگه رسول ديب آيتورلر . الله تعالى
دن كتاب كيلميسينجه اوز ديرندن بورن كيلگين پيغمبر لردك دين
وشريعتنه اونديگين ديرگه نبي ديبوب آيتورلر بزدك پيغمبر مزگه كيلگين
قران شريف وباسقه پيغمبر لرگه كيلگين كتابلردك ، قايسى برحكمديرن
اوزگه رتمشدر . قران شريف جبرائيل عليه السلام آرقلى محمد عليه السلام
غه رمضان شريفك دورتنچى كونندن اينه باسناپ چيبرمه اوچونچى
جلمه تمام اينوب بولمىدى بو قران شريفدى بيك قدر ليرگه كيريك هر وقتك
طهارت بين اوصطاوغه وببيك صور حرمت قيلارغه واوقوغانده طهارت
بين اوقوهقى كيريك در .

(ايسين صاولق)

الله تعالى حضرتلرى آدم بالالرن جاراتوب ايسين صاو طرولارى اوچون
هوا ، آص صو ، اس ، نازالق راحت ، اويقو سياقتى نرسه لر بيريگين ،
همه جان اييه سينك ساولقى آمانديغى الله تعالى دن بولسه ده دين صاولق
اوچون وسلامتك اوچون كيريك نرسه لردن باص طارطباى هر وقتك
سلامتك كه كيريك استير قيلماق كيريك ، سلامتك كه زيان كيلدرينون
استيردى قيلوچيلق بيك جمان استير دن در .

صاولق آماندى . آدم بالالرى اوچون الله تعالى نك بيك زور بيريگين

درجه‌سی در . هر کنگه اوز تینگ سلامت بولووینه طرسباق بیک کیریک در . چرنکه آورو کسی جارتی کسی سیاقنی در . آورو کسی وقتنک قولچیلقی قیلا آلماس ، آص صو ایچا آلماس هیچ بروقتنک کوکلو راحتک بولماس ، هر وقت آورواق بینت تین تارتور . اوقوو جازو سیاقنی جاقسی آستیر آستینی آلماس ایمدی هر زمان اوز کنگ سلامت لیکنگ دینیکنگ ننگ صاولغی اوچون طرسوغه کیریک . دین صاولغنی بتروب آورو قیلوغه سبب اوشبولردر . اَشکَنگ کیلمی تورغانده ضرولانوب آشوب ، جیو ، جیب بولغانناتصوگ اوز قولن جوماوچیلقی . پسبیگین آص جیو ، تیرلیب اوطروب جیل صالحنغه چقمق هر وقت ده . کون بوی بر اورنده اوتوروب طورمق ، پاک وطهارت دی بولماینچه جورمیک . جمعه سینه بر مرتبه پاک تازه صومین غسل یغنی صوغه توسوب جوونوب یا که مونچه غه باروب تورمیوچیلک ، هر وقت تازه جورمی ، جوماسنده بر مرتبه کویلیک دامبالدی آدصطرب کییمیی ، جاطا طوغون آص صو اشه طوغون جبرلیردنگ پاک تازه بولماس اوچیلغی اوصولردنگ باریده آدم بالالاری اوچون بیک زیاندی ضررلی آسدر .

(کعبهء معظمه)

الله تعالی حضرتلری آدم علیه السلام دی جوماحدن چغارغانصوگ ، حضرت آدم علیه السلام اوزی اوچون بر عبادت قولچیلقی قیلاتون اوی صالب عبادت قیلوغه الله تعالی دن صور اغان ایدی .

الله تعالی صور اغان قبول قیلب مکه مکرمه ده جبرائیل علیه السلام دنگ آیتوی بوینچه وفرشته لردنگ اجتهادلری من کعبه الله فی صالیدی . حضرت آدم علیه السلامغه اوتورر اوچون هجراسود دیگین مہاک طاصدی جبرائیل فرشته جنتن دنیاغه آکیلدی . اول مبارک طاص ماضرده یاردر . کعبه الله ننگ دیوارینه یعنی بورینه سینه قوصوب صالحاندر اوصوکونک : حاضرده حاجگه بارغان

كسيلير اول مبارك طاصدى زيارت قىلوب هم اويوب سويوب مباركه نورلر .
بومبارك اوى تمام بولغانصوڭ آدم عليه السلام مين حضرت هواغه
جبرائيل عليه السلام حج عملدارين اويويوب هر ابكيسى حج عملدارن
قىلدى لر . نوح عليه السلام توفانندن صوڭ ابراهيم عليه السلام گه چه كعبه
اللهنڭ قزل تويبيسيگنه قالغان ايدى .

موندن دورت ملك جل بورون ابراهيم عليه السلام غه الله تعالى مكه گه
باروب زهزم قودوغى جاننداغى ، صول قزل توبه اورنونه يعنى آدم
عليه السلام سالغان اولسكى كعبه الله اورنينه عبادت خانه سالارغا قوصوب
وهر جل مكه گه باروب صول عبادت خانه گه يعنى صول سالنغان اويگه
باروب (طواف) حج قىلوغنه قوصدى . صوندن صونڭ اوغلى اسماعيل
عليه السلام مين طاصدى جاڭدان كعبه اللهنى سالدىلر كعبه الله بنكىن صوڭ ،
جبرائيل فرشته حج عملدارن بلسروب وبارچه مؤمن بولغان كسيلير گه
بلسروگه قوصدى ، ابراهيم عليه السلام هر جلك حج وقتنده مؤمن مسلمان
بولغان كسيلير مين حج قىلور ايدى لر . ايمدى حاضردهده مؤمن مسلمان
بولغان باي كسيلير ابراهيم عليه السلام سالغاندن بىرى تورا توغون
وهر وقتنده بيك هيبت ايتىرلوب توزيتلگين كعبه اللهنى حج قىلورلر .
حاضرده كعبه اللهنڭ جىنى منارهسى واون طوقز قايقاسى جىيرمه آرشن
يعنى جىيرمه كىز چاماسنده بىيكنگى بار . اون آلتى كىز بويى اون بىيس
آرشون اينى باردر .

(خلفهسن چاقسى كوره طوغون بالا)

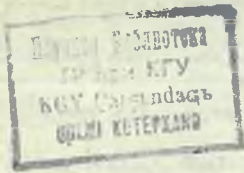
حسن . بيك چاقسى ادبىدى و آقلىدى اوڭدى مكتبده گى جورگين
بالانردنڭ قاورى ايدى . بر كوننى جالقاوانوب سبقدارن چاقسى
اوقوماغاندىغندن بلمىي خلفه نڭ آلمنه بارغانده اوقويا المادى .
صونصون خلفهسى اورصوب اوردى براز جزالر قىلدى ، حسن صوند

اوز جزام اوز من ديب بيلوب، ملا و خلفه سينه بر آوز سوز آي طبای قارصبای تيك اوطوردی . اوزی صول جزاغه لایق ایکینون بلدی حسن ننگ بول استیرن کوروب خلفه سی بيک جاراتدی ، وهم باسقه کسيليبرگه ده ماقنايدر ایدی، بر برسبب بين خلفه سننن جزا آلمان کوندبرده: خلفه نی بيک جمان ديب آيتقان کسيليبرده بولادر. اگر بولاچه آيتقان کسی بولسه حسن بيک جاقسی جواب بيريدي . جوقدی سويليسز دیر . خلقه هر کمننگ جزاسينه قارای بيريدي . مينم ملام هيچ بروقتده ناچارلق قيلمايدي جاقسی منيزدی و آقلسز ايميس ديدي ایکين، چونکه قيلغان جمان وادبسز دک دیردی هر وقتده قيلدر ماسقه طرسادر ، بز دیردی هر وقت جاقساقغه ديمديب توزو جولغه صالادر . اوز فايده مزغه طرسقانن بزدير بلبيک . اگرده جمان منيز کورسيتکين سوک بزدي اول اورماغانده کم اورادی ، کم توزو جولغه صالادی، اوقوماغان نادان خلقدار بزديري توزو جولغه صالاق بلای تورسون برايکی بالا کورنسه ياکه قاسدارنده طوروب سويليسبيی حاضر توبيلسدروگه بوقطاسدروغه آز طورادی، اول بزدير توکل: باسقه برايکی ملا بر جیرگه جيولساده صوتی حاضر مسقچه بر برن طلاصدر ببيت دیرن طرناطوغه حاضر تورادی . هم اوصولاچه أستيلير . ايندی بزديردک جاگنز سويينگينه ز جاقساق کوتوچيمز خلغه مزدرايندی اول خلفه آيتقانونه کونببی اورغانونه چامای قارسلاسدوق سوگوسدک صونده قاید بارامز؛ نی برکه طبامز .

اگرده اويلاساق بيک کوب وقتده ده بزدير جزاغه لایق بز . هم لایق اسدیرمز کوب بولسه ده کوبن عقوقيلوب کيچب جيبيريدي ، صوننگ اوچونک بزدير خلفه لرمزدي بيک جاراتوغه کيریکدر . هم بيک جاراتوب کوب خير دعالم قيلمق کيریکدر . ديب بليم هم قيلامن ،

ایمیدی ای بالالر: سزديرده حسن سياقتی بولکز ادبی و آقلمدی بولوغه

طرسکز. جمان اسدير قیلماکئز. جاقسلفغه اوکئی منیزدی بولوغه اویرینگز.
هم بيک جاقس و ماقتاولی بولوغه طرسکز. هر زمان الله دن بزدی ملا
عالم قیلديب صورائز.

(بولدی)

قزائده مطبوعه كورميه ده باصاوب مغازينلر تده ساتلمقده
اولان هر كمده كيرك كتابلر

- (۱) ملك بر حديث ترجمه س . قزان تلننه زمانقه موافق شرحلر يله .
- (۲) هفتيك تفسيرى
- (۳) قرآن تفسيرى - قزان تلننه (شيخ الاسلام الحسينى)
- (۴) شرعة الاسلام ترجمه س
- (۵) شريعت هم زمان ، ۳۶ اسلام عبادتلرى ، ۷ فقه اكبر ترجمه س
- (۸) تصريف الكلمات العربيه - عرب تليتك حرفى ياكما ترتيبك
۴۶ قاعده اوزره ، عربيه جمله لر يله بار ...
- (۹) مصادر عربيه - ايكى ملكين آرتق عربى مصدرلر ، معاليرى ايله
- (۱۰) اولنگان زمان - تاريخ عمومى طبعينه تيرلنكك شروع ايدله چك
- (۱۱) مرجع (۱۰ جى ۲ جى جزئى) ، حضرت ماروز تولى بولسون
- (۱۲) بستان العارفين ترجمه س ، ۱۳) توغرىلىق ، ۱۴) تنگولك كاليندار
- (۱۵) انيس المجلس ترجمه س ، ۱۷) اسلامه كنه يولغان ياكلاكلر
- (۱۶) خرافن ابدان (۱۷) اعتقاد - اعتقاد ..

- (۱) قزائده جاقسى اولاندلرى بو ككتابك هر تورلى عبرتلى
اولاندلر جازلدى .
- (۲) طهارت قلاي ، آلوكيرهك - بو ككتابك تين ، كچوم ياكلا .
مولارنى ياكلاو ، خاتون قزدارنلر ياكلاكلرى جازلدى .
- (۳) ادوال قيامت ، قيامتده آدميرنك باسانلر يله ككبلابك
اسنارنى جازلدى .
- (۴) آفل كنانى ، قزاق بالالارى اوچون . بو ككتابك كوپ تورلى
جاقسىلىقلارنى جازلدى مسلماندارنك بالالارى يله باوئورس
بولغان حكيمدلىرى جازلدى .
- (۵) بو ككتابك ابراهيم ايساننك تورلى كوريمتلرى جازلدى .

